

Daca nu vom diminua deficitul bugetar în mod considerabil s-ar putea pierde încrederea în leu (raport)

Daca România nu va diminua deficitul bugetar în mod considerabil s-ar putea pierde încrederea în leu, am putea asista la iesiri de capitaluri din tara, s-ar produce mari presiuni catre deprecierea monedei nationale, se arata în introducerea Raportului de analiza a convergentei "România - Zona Euro Monitor", nr. 18 din 2025 "Relatia transatlantica la mare ananghie. Ce va face UE?".

"Daca se considera impactul anualizat al recalcularii pensiilor, deficitul bugetar în 2024 l-a depasit pe cel din anul Pandemiei (din 2020) - când a fost 9,2% din PIB! Aceasta denota executii bugetare presarate cu imprudente de construire a bugetelor si derapaje considerabile, subestimarea necesitatii de consolidare fiscala", se spune în introducerea semnata de academicianul Daniel Daianu.

Conform sursei citate, la finele lui 2024 datoria publica a tarii depasise 54% din PIB si viteza sa de crestere este rapida.

"Cei care cu mare lejeritate arata ca alte state din UE au datorii publice considerabil superioare merg pe o cale de argumentatie eronata; România nu este în zona euro, exista risc valutar, iar deficite bugetare mari îngreuneaza accesul la finantare, pot induce reactii nervoase ale pietelor. Cei care spun ca si alte state au deficite bugetare mari si nu trebuie sa fim îngrijorati nu judeca tabloul întreg. De pilda, Polonia a avut în 2024 un deficit bugetar de 6,6% din PIB, dar si un deficit de cont curent de sub 1% din PIB - care în Romania a fost de peste 8% în 2024. Mai mult, cheltuielile de aparare în Polonia au fost de 4,7% din PIB în 2024. Altfel spus, daca nu ar fi crescut cheltuielile de aparare atât de mult, deficitul bugetar în statul vecin ar fi fost probabil sub 5% din PIB. Asemenea cifre sunt graitoare. Starea precara a bugetului public al României, cu venituri fiscale (inclusiv contributii) foarte joase (26-27 la suta din PIB, fata de media de peste 40% în UE, fata de 34-35% la tarile din regiune), este un handicap enorm", sustine Daniel Daianu.

Autorul precizeaza ca sa faci o corectie de mare amplitudine când mediul international este mai mult decât nefavorabil, când esti obligat sa aloci considerabil mai multe resurse pentru aparare, este o misiune extrem de dificila.

Potrivit raportului, consolidarea fiscala nu se poate face numai pe partea de cheltuieli; este necesara o crestere considerabila a veniturilor fiscale.

"Este de repetat, consolidarea fiscala este necesara si fiindca România sufera de "sindromul deficitelor gemene" (twin deficits); la deficitul bugetar foarte înalt se adauga unul de cont curent foarte înalt. În 2024, cum se mentioneaza mai sus, acesta din urma a depasit 8% din PIB si peste 60% din finantare a fost prin resurse împrumutate. Deficitul de cont curent al României este între cele mai mari (ca procent din PIB) în UE si este singular în regiune; Cehia, Ungaria, Polonia, ce sunt tari cu care ne comparam în mod traditional, au deficite mult inferioare. Deficitul bugetar foarte mare explica în buna masura deficitul de cont curent. Daca nu vom diminua deficitul bugetar în mod considerabil s-ar putea pierde încrederea în leu, am putea asista la iesiri de capitaluri din tara, s-ar produce mari presiuni catre deprecierea monedei nationale. Contextul international tot mai nefavorabil complica mult situatia economica autohtona. Trebuie sa se înțeleaga ca BNR nu poate fi un factotum, ca nu poate asigura singura stabilitatea macroeconomica a României", arata Daniel Daianu.

De asemenea, economistul mentioneaza ca noua clauza derogatorie pusa în miscare (cu referire la cheltuieli de aparare) nu exonereaza România de consolidare fiscala în anii ce vin, cum ar putea gândi unii.

"Ajunge sa ne imaginam cum ar arata datoria publica dupa un asemenea interval daca ar fi perpetuate deficite bugetare foarte mari. Clauza nu modifica realitatea economica. Pietele nu vor accepta o asemenea conduita în gestionarea finantelor publice si vor obliga la o corectie. România a alocat pentru aparare anul trecut putin peste 2% din PIB, la un deficit bugetar cash de 8,64% din PIB. Ținta pentru România este sa duca deficitul la sub 3% în sapte ani. Alte conditii neschimbate, corectia macroeconomica, daca ar fi marite cheltuielile de aparare (fie si gradual), ar fi nu de circa sase la suta din PIB, ci de peste sapte la suta din PIB. Este posibil sa se ajunga la un compromis în NATO si tinta minima de cheltuieli de aparare ca pondere în PIB sa fie între trei si patru la suta. Pentru România, oficiali ai Statului au anuntat o tinta de atins de trei la suta din PIB în urmatorii doi ani. Trebuie sa avem venituri fiscale mai mari si sa restrângem cât mai mult din cheltuieli, sa cheltuim cât mai eficient. Trebuie operata si o reforma a Statului, care sa se concretizeze si în institutii mai puternice si sa folosim la maximum fondurile europene", sustine Daniel Daianu.

El afirma ca modul în care a fost tratata absorbtia fondurilor europene, mai ales în ultimii ani, este de neînteles; nu a existat un simt al urgentei.

"Suntem în situatia de a pierde multe miliarde de euro din PNRR. România trebuie sa faca tot ceea ce este posibil pentru a recupera cât mai mult din timpul pierdut. BID (Banca Româna pentru Investitii si Dezvoltare) poate juca un rol similar în economia româneasca cu cel al BEI în UE. Absorbtia intensa a fondurilor europene poate amortiza din socul produs de razboiul comercial. Nevoia de crestere a cheltuielilor de aparare poate antrena o modificare a PNRR, care sa reduca presiunea pe bugetul public", spune Daniel Daianu.

Potrivit raportului, Cadrul Financiar Multilateral (CFM) va alocă probabil mai putine resurse României în noul exercitiu. Noul CFM se va schimba având în vedere provocarile pentru UE legate de competitivitate si aparare/securitate. România a capatat o "dependenta" de fondurile europene care se poate întoarce ca un bumerang când aceste resurse se vor diminua drastic în mod inevitabil - dupa 2026 se termina PNRR, iar banii din CFM se vor reduce în urmatorul exercitiu financiar. Scaderea masiva a resurselor europene ar influenta executia bugetara, investitiile publice, balanta de plati si PIB-ul potential. Aceasta perspectiva este un argument forte pentru ca ajustarea macroeconomica sa se produca într-un timp rezonabil, prin masuri credibile. Chiar daca propunerea CE de a nu lua în calcul cresterea de cheltuieli pentru aparare în estimarea deficitelor bugetare va avea câstig de cauza, situatia bugetului public al României ar ramâne foarte complicata întrucât nu ar schimba situatia reala a bugetului public; consolidarea fiscala trebuie realizata.

"În România se poate alocă mai mult pentru aparare si printr-o contributie a cetatenilor, a mediului de afaceri. Și pentru bugetul UE se poate avea în vedere asa ceva. Alternativa ar fi sa se reducă mult cheltuieli în alte domenii, ceea ce ar implica decizii de politica economica si sociala foarte dificile", considera Daniel Daianu.

Potrivit autorului, este în interesul României si al celorlalte tari europene ca Uniunea sa fie mai coeziva si sa își dezvolte capacitatea proprie de aparare (industria de armament), iar NATO sa nu slabeasca. Industria de aparare în România trebuie sa se dezvolte si aranjamente de offset ar sustine acest scop. Dar industria de aparare a României nu trebuie sa fie gândita în afara actiunilor conjugate la nivel european (UE).

"Importanta UE pentru România este greu de subestimat, deoarece Uniunea s-a nascut în principal ca un proiect de pace - deci nu numai pentru reconstructie economica. O Uniune mai divizata, fragila, ar fi de rau augur pentru securitatea europeana, ne-am putea întoarce catre o istorie înnegurata a Europei, perioada interbelica. Remarca este valabila si pentru NATO", a mai scris Daniel Daianu.